

Urunk keresztyében, akiben keresztfeszült nekem a világ és én a világnak." Add, Uram, hogy soha el ne feledjem szavad:"Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért... Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudván minden rosszat mondanak rátok énérettem. Örüljete és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges lesz a mennyekben."

Szentháromságos egy Isten, adj erőt, hogy ennek örüljek, ezen vigadjak, a mi megfeszített, de feltámadott Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

1948

JUHÁSZ MIKLÓS

RÓLATOK, MAGAMRÓL, MIRÓLUNK...

Nem elmékedést, nem értekezést akarok írni, hanem vallomást. Rólatok, magamról, mirőlunk... Arról, hogy miért, miben, hogyan mondhatjuk magunkról: "mi"? Két házaspár, akiket egyébként rokon kapcsolat is összefűz, egy apáca, egy főiskolás, egy pap. `Egy baráti kör`. Hetenként három késő esti órát együtt olvasó, vitatkozó, feketekávézó és "pletykáló" társaság. Ezen túl - vagy inkább ezen innen? - emberileg, személynek szólóan is szeretik egymást. Frontátvonulások időkben persze kissé megmorogva egymást. Szociológiai háttérünket tíz gyermek, két iskolai osztály, laboratóriumi kutatás, egészségügyi raktári adminisztráció és egy nem-plébániai templom közössége adja. Munkaerkölcsre, tisztességükre, igazságosság-csúcsértékre, közéleti katolicizmusra nevelő szerzetesi iskolákból, szerzetesrendekből, kálvinista ihletésű családi körből, már az illegalitás idejében is kommunista édesapa mellől, cselédlyanos, gyerekszobás polgári milióból, cserkészkedésből, rőzsafüzér- társulattól, AC-s múltból, a lelkiismerete felett isteni tekintéllyel uralkodni akaró lelkiatyai vezetésből, patriarkális jellegű család-modellből, providás jellegű, liturgikus beállítottságú családtípusokkal történt lelki és szellemi barátkozásokból...és nem is akarom folytatni hányféle (és egy-egy személyben persze keveredő, egymást átfedő, vagy időbelileg követő) szellemi-lelki miliókból jöttek, jöttünk.

És hol tartunk most? `Van-e közös "mi" profilunk? Egyek vagyunk abban, hogy keresztyén hitünket akarjuk újraértelmezni; természetesen a tudatunkban, érzelmeinkben ma is elevenen ható múltunknak, szellemi-lelki háttérünknek megfelelően különböző mélységben. Van, aki szívesen ásna le egészen az alapokig, hogy onnét kiindulva építsen valami egészen újat. Van, aki megelégednék újszerű fogalmazásokkal. Mindegyikünknek tetszik az Isten= Szeretet megfogalmazás. Tetszik a szeretet-östény dinamizmusában kibontakozó belső isteni életről,

ennek leghűbb földi lenyomatáról, a házasságról - közös olvasmányaink alapján - kialakított kép. Tetszik, hogy az erkölcsi csúcsérték a szeretet. Barátkozunk a szeretet konkretizálásával - adásban, szolgálatban, erő-nem-alkalmazásban, illetve szegénységben, társadalmi kicsiségben, üldözöttségben. Barátkozunk, mert tudatunkat meghatározza létünk, mert előzményeinkben adott determináltságaink következtében egyikünk sincs ott társadalmilag, ahol egyébként lehetne. Egyfelől szívesen ideologizáljuk tehát társadalmi kicsiségünket, s mindazt, ami ebből következik. Másfelől szellemi-lelki, szociológiai előzményeinknek, tudatalatti irányulásainknak megfelelően "gondban" vagyunk az evilági országra irányuló felelősség, a közrend fenntartása, a tudományos kutatómunka sikere, az írói-költői ambíció, hivatás és családi kötöttség, hagyományos templomi, ill. egyházközségi keretek fennmaradása miatt. Vitatkozva egymással, vitatkozva olvasmányaink szerzőivel. Biblia centrikus szemléletünknek megfelelően persze végső tekintélyként az evangéliumok Jézus ajkára adott nyilatkozatai szolgálnak. Értelmezésükben viszont már erősen hatna olvasmányaink szerzőinek kisarkításai a szeretet-csúcsérték konkretizálásának céljából. Mindez szívós utóvédharcokban a - természetesen csak a társaság szemlélete szerinti, "hagyományos", "konzervatív", "dogmatikus" nézetekkel.

`Elevenen él körünkben az Egyház nem-klerikális mivoltának tudata, azaz az egyetemes papság, a küldetés-továbbadás gondolata. "Pletyka-rovatunk" tematikája: gondjaink a "többiek" (= a klerikálisok) tekintetében. A "többiek" felé irányuló kritikáinkban hamarabb kialakul a "mi"-profilunk, mint befelé forduló tanulóköri munkánkban. Sokszor érezzük - problémázunk is róla eleget, hogy egyre inkább távolodunk azoktól, akikkel valamikor egyek voltunk. Ma úgy érezzük, nincsen mondanivalónk egymás számára; idegenek ők nekünk, idegenek vagyunk mi nekik.

Most szeretnék magamról vallani. Éppen a "mi" problémával kapcsolatban. Megvallom: tetszik nekem ez a sokszínűség. "Profi" vagyok ebben a közösségben, de éppen az a jó, hogy sem az én véleményem, sem olvasott szerzőink véleménye, nem az egyházi tanítóhivatal, nem az élő hagyomány tekintélyi erejével tükröződik tudatunkban. Minden állítás, vélemény annyit ér, amennyit az érvei. A "mi"-profil kialakulása természetesen így lassúbb, de szerveesebb. `Nagyon szomorú lennék, ha azt érezném, hogy az eddigi tekintélyek helyébe újjak lépnének, ha olvasmányainkat, hozzáfűzött kommentárjaimat tekintélyi alapon dogmatizálnátok, vagy akár ha közös meg tárgyalás alapján fogadnánk el végérvényes "dogmatikus" definíciókat, amolyan kis-zsinat formájában. Vagy ha valami új liturgiát akarnánk a "mi" liturgiánkként baráti társaságunkban. Ha valamiféle szektás ízű magatartásformákkal akarnánk közösséget

építeni. Szóval: ha kritizálva az Egyház intézményesülését, a mi baráti körünk akarna intézményesülni, öncélúvá válni. Akár más, hasonló baráti körökkel kapcsolatot keresve... Személyünkre vonatkozólag kezdjük megérteni, mit jelent a kicsiség, a szolgálat. Úgy érzem ezt kell következetesen alkalmazni minden közösségre; magunkra, a miénkre is. Vallomásom most arra irányul, hogy áttételesen nagyon sokat valószínűsítek a küldetésből, de szerényen, háttérben maradva. Arra gondolok, hányszor beszéljük meg - akár előre, akár visszatekintve - veletek, gyerekeitekkel a vasárnapi igehirdetés (homília, elmélkedés) tematikáját, problematikáját. Szolgálat ez, a "többiek" szolgálata - ha áttételesen is.

És itt jön szóba a küldetés egy fontos problémája, amely feltétlenül egyik komponense a régi barátoktól eltávolodásunknak. A küldöttet valaki küldi. A küldött küldőjének mondanivalóját közvetíti. Az egyházi tanítóhivatal jelenlegi felfogása szerint, tehát a második vatikáni zsinat óta, a "laikus" küldetés többé nem lehet vitás. De mondanivalónk tartalmára vonatkozólag már fennáll a probléma. Amit legsajátosabb "mi" mondanivalónknak érzünk (átformálódásban lévő tudatunk tartalmai) az nincs benne a kortárs keresztény köztudatban. Amikor tudat átalakítást akarunk végezni a kortárs keresztények körében, kinek a nevében és megbízásából képviseljük tudat átalakítást célzó mondanivalónkat? A "hagyományos"-közkeletű, az "egyházias" felfogás nevében nem, és így - legalábbis pszichológiailag - nem érezhetjük magunkat a "hivatalos egyház" küldöttjeinek; és éppen a legsajátosabb "mi"-mondanivalók tekintetében nem. Akikhez küldöttek lennénk határozott bizalmatlanságot is éreznek: eretnokséget, szektásságot, egyházellenességet, rombolási, bontási szándékot szimatolnak. Mert "hitkételyt", "hitellenes kísértést" érez sok keresztény - főleg katolikus (!), lelkiismeret minden problémafelvetésben. Vannak, akik társaságbeli illetlenséget éreznek minden vallást érintő kérdésfelvetésben, társalgási témában; protestáns-keresztény, hívő-hitetlen, s egyéb irracionális érzékenységeket sértő "vallásvitákat" nyilván liberális hagyományaik alapján. Ha "marketing"-módszerű küldetésre vállalkoznánk (amitől persze mindannyiunknak borsódzik a háta, nem utolsósorban pénzbeszedői jellege, vagy akárcsak ürügye miatt, no meg a szektás formája miatt is), még inkább felmerül a kinek a nevében történő küldetés kérdése. Becsületességünk tiltja, hogy megmaradjunk annál a felületes "apostolkodás"-nál, amit esetleges legfejlettebb tudatú hivatalos egyházi küldőink is elképzelnek; de azt is tiltja, hogy küldőink háta megett olyan mélységekbe menjünk, amire nem küldtek minket.

Legtöbb lehetőséget a párbeszédre a nem "egyházias" beállítottságú, kellő értelmi szinttel rendelkező,

becsületos emberek, a kereső típusok nyújtják, akik megszokták, hogy elfogulatlanul nézzenek szembe kérdésekkel. Náluk a "kinek a nevében történik a küldetés" kérdése fel sem merül. Nem képviseljük a hivatalos egyházat, amire nem is kíváncsiak. Az sem baj, ha nincs kifejeződött "mi"-véleményünk. Önmagunkat képviseljük, saját tudatunkat...

ameddig eljutottunk újraértelmezésünkben, amit szervesen, ténylegesen magunkévá tettünk. Nem szervezetek véleményét igyekszünk torzításmentesen képviselni, hanem arról "vallunk", ami ténylegesen a miénk, ami ténylegesen bennünk él, minden melléktekintet nélkül, még a megnyerési szándékot is háttérben hagyva. Így nem kell félnünk attól, hogy úgy tekintenek minket, hogy végső fokon mégis csak a "hatalmi" egyház ügyeskedését, taktikázását szolgálja mondanivalónk, `s mi is csak - talán tudattalan - "balekjai" vagyunk valamiféle klerikális taktikának.

Végső soron, annyiban vagyunk "mi", amennyiben szolgálni tudunk. Nem öncél a közösség. Nem is a közösség nevében vagyunk küldöttek. Saját belső meggyőződéseink elkötelezettjei vagyunk. S éppen ezért - talán mondanom sem kell - ez az "én" véleményem, nem biztos, hogy a tietek is; tehát nem biztos, hogy "mi" a vélemény...

1972

BULÁNYI GYÖRGY

HIÁBA HÚZZUK A HARANGOT

Baj van a jelenlét tárgyában. Húzzuk még a harangot, de egyre kevesebben (és egyre inkább öregek) hallják meg annak szavát. El kellene juttatni az örömhírt a harangszót már meg nem hallókhoz is. De nem megy. Defenzívában vagyunk. A fiatalok lógó kézzel még megállnak a családi asztalnál, amikor az öregek imádkoznak; elviselnek bennünket. De minden templombajárási biztatásunkra allergiásak. Tartalom- és érvény nélküli lett számukra a mi kereszténységünk. "Azért kellene vallásosnak lennem, hogy megsegítsen az Isten, és hogy becsületos tudjak lenni..." - ilyesmi él bennük keresztény tartalomként, s tudják, hogy ez a tartalom nem igaz. Tapasztalják, lehet becsületosnak lenni templombajárás nélkül is, s nem tapasztalják, hogy a vallásosakat az Isten megsegíti. Nem hiszik el, hogy templomba kell járniok ahhoz, hogy gondoskodjanak családjukról, teljesítsék munkaviszonyukat, vagy akár hogy forradalmat csináljanak. Ezen a helyzeten mit sem segít, ha megállapítjuk a tisztességes, a feladatoknak élő emberről, hogy "anonim keresztény". Az sem, ha kijelentjük, hogy aki "jó mérnök, az már jó keresztény is". Marad a helyzet ugyanaz. Ha pedig a vallási közönyt, amely miatt tegnap még hajlamosak voltunk kétségbeesni, ma a Krisztus-esemény szükségképpen